



A megkülönböztetésmentességgel, az egyenlőséggel és a sokféleséggel foglalkozó magas szintű munkacsoport

2018

Az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoport

Iránymutatás az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítására vonatkozóan

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság

D. igazgatóság – Esélyegyenlőség, egyenlőség és uniós polgárság

D1. egység – Megkülönböztetésmentesség és romakoordináció

Európai Bizottság

B-1049 Brüsszel

**Iránymutatás az egyenlőségre vonatkozó
adatok gyűjtésének és felhasználásának
javítására vonatkozóan**

Kézirat lezárva: 2018. július.

PDF	ISBN 978-92-76-41001-0	doi:10.2838/445753	DS-01-21-146-HU-N
-----	------------------------	--------------------	-------------------

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2021.

© European Union, 2021

Az európai bizottsági dokumentumok további felhasználására vonatkozó politika a bizottsági dokumentumok további felhasználásáról szóló, 2011. december 12-i 2011/833/EU bizottsági határozat által került végrehajtásra (HL L 330., 2011.12.14., 39. o.). Eltérő rendelkezés hiányában e dokumentum további felhasználása a „Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0)” licencnek megfelelően engedélyezett (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Ez azt jelenti, hogy a további felhasználás a szerző megfelelő feltüntetésével és minden változtatás jelzésével megengedett.

Tartalom

I. szakasz: Előzmények és az iránymutatás célja.....	6
Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése és felhasználása terén mutatkozó hiányosságok azonosítása.....	9
Hogyan dolgozták ki ezeket az iránymutatásokat?.....	12
II. szakasz: Iránymutatás az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítására vonatkozóan	13
A. Intézményi és strukturális iránymutatások.....	13
1. Az egyenlőségre vonatkozó adatok meglévő forrásainak feltérképezése és az adathiányok azonosítása.....	13
2. Az intézményközi együttműködés erősítése az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése és felhasználása terén	15
3. Az egyenlőséggel és megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos információk adatközpontjának létrehozása.....	16
4. Intézményi kapacitás kiépítése az egyenlőségre vonatkozó alapos és megbízható adatok gyűjtéséhez	17
5. Az egyenlőségre vonatkozó adatok hatékony felhasználásának elősegítése	17
B. Operatív iránymutatások	19
6. Az egyenlőségre vonatkozó adatok átfogó jellegének biztosítása	19
7. Az egyenlőségre vonatkozó adatok beépítése az uniós és nemzeti felmérésekbe	20
8. Az egyenlőségre vonatkozó adatok rendszeres és kellő időben történő gyűjtésének biztosítása	20
9. Az egyenlőségre vonatkozó adatok érvényességének és megbízhatóságának javítása	21
10. Az egyenlőségre vonatkozó adatok reprezentativitásának biztosítása	22
11. Az egyenlőségre vonatkozó adatok összehasonlíthatóságának javítása	23

Ez a dokumentum jogilag nem kötelező erejű, csak iránymutatásként szolgál. Ezért nem adhat jogi tanácsot nemzeti jogi kérdésekben, és nem határozhatja meg az uniós jog hiteles értelmezését, amely továbbra is az Európai Unió Bíróságának kizárólagos hatáskörébe tartozik.

I. szakasz: Előzmények és az iránymutatás célja

Az Európai Unió (EU) fejlett jogi kerettel rendelkezik, amely az egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet hivatott előmozdítani. Mind a 28 uniós tagállam átültette ezt a jogi keretet a nemzeti jogba, gyakran túllépve a faji egyenlőségről szóló irányelvben¹ és a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelvben² foglalt minimumszabályokat.

Az Európai Unióban azonban az emberek jelentős hányada szembesül rendszeresen hátrányos megkülönböztetéssel, egyenlőtlenséggel és társadalmi kirekesztéssel. Ez alapulhat nemem, etnikai vagy kisebbségi háttérrel, bőrszínen, vallási meggyőződésen, életkoron, szexuális irányultságon, nemi identitáson vagy fogyatékoságon, vagy ezek kombinációján, amint azt az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének (FRA) megállapításai következetesen mutatják.³

Ez szükségessé teszi annak újragondolását, hogy miként hajtják végre az egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet előmozdító jogszabályokat és szakpolitikákat, és hogyan lehet nyomon követni és mérni az előrehaladást ezen a területen. Az egyenlőségre vonatkozó adatok ezen áttekintés kulcsfontosságú elemei, emellett hatékony eszközök, amelyek támogatják a megkülönböztetés és a kirekesztés elleni küzdelmet.

Ez magában foglalja különösen az Európai Unió strukturális és beruházási alapjaihoz kapcsolódó források folyósítását, ahol teljes mértékben tiszteletben kell tartani az EUMSZ 10. cikkében meghatározott horizontális uniós elveket, például a nemem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemre irányuló célkitűzést. Ez megköveteli, hogy a tagállamok rendelkezzenek az alapvető jogokkal kapcsolatos kötelezettségeik teljesítését biztosító rendszerekkel, például a megbízható és objektív adatok szisztematikus gyűjtésén keresztül megvalósuló ellenőrzés révén.⁴

Történelmi okokból számos európai országban különösen érzékeny kérdés az olyan védett jellemzők szerint bontott személyes adatok gyűjtése, mint a faji vagy etnikai származás. A megkülönböztetés elleni uniós jogszabályok tiltják az ilyen adatoknak a vonatkozó csoportok hátrányára való

¹ [A Tanács 2000/43/EK irányelve \(2000. június 29.\) a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról.](#)

² [A Tanács 2000/78/EK irányelve \(2000. november 27.\) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról.](#)

³ Lásd például, FRA (2017a), [Második felmérés az európai uniós kisebbségekről és a hátrányos megkülönböztetésről \(EU-MIDIS II\), Muszlimok – Válogatott megállapítások](#); FRA (2017b), [Második felmérés az európai uniós kisebbségekről és a hátrányos megkülönböztetésről – főbb eredmények](#); FRA (2016), [Második felmérés az európai uniós kisebbségekről és a hátrányos megkülönböztetésről \(EU-MIDIS II\), Romák – Válogatott megállapítások](#); FRA (2014), [EU LGBT-felmérés – Az Európai Unió lesbizkos, meleg, biszexuális és transznemű személyekre vonatkozó felmérése – főbb eredmények](#); FRA (2013), [A zsidók elleni megkülönböztetés és gyűlölet-bűncselekmények az uniós tagállamokban: antiszemitizmussal kapcsolatos tapasztalatok és arról alkotott felfogások.](#)

⁴ Lásd: [Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízügyeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról](#), COM(2018) 375 final, 2018/0196 (COD), különösen annak (5) preambulumbekzdését a horizontális uniós elvek tiszteletben tartásáról, 67. cikkét a műveletek irányító hatóság általi, megkülönböztetésmentes eljárás alapján, az Unió Alapjogi Chartájának figyelembevételével történő kiválasztásáról, valamint a javaslat III. mellékletét a horizontális előfeltételekről.

felhasználását. Ezen túlmenően az ilyen érzékeny személyes adatokat az alkotmányos normák, az alkalmazandó uniós adatvédelmi jogszabályok és az Alapjogi Charta is szigorúan védik. Ha azonban az ilyen adatokat e jogi keret és az abban meghatározott biztosítékok teljes körű tiszteletben tartásával gyűjtik és kezelik, akkor ezek az adatok nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a tagállamok értékelni tudják az emberi jogi kötelezettségeknek való megfelelésüket, és lehetővé teszik a politikai döntéshozók számára, hogy kutatási eredményeken alapuló intézkedéseket dolgozzanak ki a megkülönböztetés, az egyenlőtlenségek és a kirekesztés kezelésére.

Ugyanebben a szellemben az ENSZ emberi jogi főbiztosa nemrégiben iránymutató feljegyzést tett közzé a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend céljainak teljesülése terén elért eredmények nyomán követése céljából történő adatgyűjtésről és -bontásról.⁵ Hangsúlyozza, hogy az adatgyűjtési tevékenységeket mindig azon elsőrendű emberi jogi alapelvnek megfelelően kell végezni, hogy az adatgyűjtés *ne okozzon kárt*, és ne teremtsen vagy erősítse meg a meglévő megkülönböztetést, elfogultságot vagy sztereotípiákat; a személyes jellemzőkre vonatkozó adatokat biztonságosan kell tárolni, és az adatok csak az általuk leírt csoportok és a társadalom egésze javára használhatók fel. „A *ne okozzon kárt* elve azt is jelenti, hogy az iránymutató feljegyzés egyetlen rendelkezése sem értelmezhető olyan kezdeményezésre vagy gyakorlatra való felhívásként, ösztönzéseként vagy ilyen kezdeményezés vagy gyakorlat támogatásaként, amelynek célja a lakosság csoportjaival szembeni megkülönböztetés, és amely e csoportokat súlyos emberi jogi jogsértés veszélyének teszi ki (vagy ilyen hatással jár).”⁶

Melyek az egyenlőségre vonatkozó adatok?

Az [Egyenlőségre vonatkozó adatok európai kézikönyve – 2016. évi átdolgozott változat](#) (Európai Bizottság, 2016, 15. o.) meghatározása szerint az **adat** bármely, számszerű vagy más formában rendelkezésre álló információ. Az adatok funkciója az, hogy valamit feltárjanak a valóság bizonyos aspektusaival kapcsolatban, és ezért felhasználhatók elemzéshez, indokoláshoz vagy döntéshozatalhoz.

Az **egyenlőségre vonatkozó adat** a kézikönyv meghatározása szerint minden olyan információ, amely hasznos az egyenlőség helyzetének leírásához és elemzéséhez. Az információ lehet mennyiségi vagy minőségi jellegű. Olyan összesített adatokat tartalmazhat, amelyek tükrözik az egyenlőtlenségeket vagy azok társadalmi okait vagy hatásait. Olykor olyan adatok is felhasználhatók egyenlőségre vonatkozó adatok előállításához, amelyeket elsődlegesen nem az egyenlőséggel kapcsolatos célból gyűjtöttek.

Az egyenlőségre vonatkozó statisztikák összeállításához különböző típusú, különböző adatgyűjtési mechanizmusokon alapuló adatforrások állnak rendelkezésre. Az egyenlőségre vonatkozó adatok forrásai közé tartoznak a népszámlálások, közigazgatási nyilvántartások, háztartási és egyéni felmérések, viktimizációs felmérések, attitűd-felmérések (önbeszámoláson alapuló felmérések), panaszokra vonatkozó adatok, diszkrimináció-tesztek, a sokszínűség munkáltatók és szolgáltatók általi nyomon követése, valamint kvalitatív kutatási stratégiák, például esettanulmányok,

⁵ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala (2018), [A Human Rights-based Approach to Data – Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development \(Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben\)](#), iránymutató feljegyzés az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozóan.

⁶ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben), iránymutató feljegyzés az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozóan, 11–12. o.

Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése és felhasználása számos különböző célból elengedhetetlen a tagállamok számára, lehetővé teszi például a következőket:⁷

- az egyenlőségre vonatkozó uniós jogszabályok és más vonatkozó nemzeti jogi és szakpolitikai keretek végrehajtásának megfelelő értékelése;
- az egyenlőség tendenciáinak nyomon követése az élet különböző területein, ilyen például a foglalkoztatási ráta, a felsőoktatásban részt vevők százalékos aránya vagy a korai iskolaelhagyók százalékos aránya – a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal javítása érdekében;
- annak nyomon követése, hogy a tagállamok betartják-e a vonatkozó nemzetközi emberi jogi normákat, például a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt és a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló ENSZ-egyezményt;
- a megkülönböztetés rejtett adatai – azaz a be nem jelentett megkülönböztetés – láthatóvá tétele, például viktimizációs felmérések végzése vagy diszkriminációtesztek végzése révén;
- megbízható bizonyítékok szolgáltatása a megkülönböztetéssel kapcsolatos közigazgatási vagy bírósági ügyekben olyan adatokon keresztül, amelyek közvetlen vagy közvetett megkülönböztetésre utalnak;
- az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség előmozdítása szempontjából releváns stratégiák, amelyek mellett a tagállamok elkötelezték magukat – ilyen például a szociális jogok európai pillére, az Európa 2020 stratégia vagy a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend – végrehajtása terén elért eredmények nyomon követésére szolgáló mutatók meghonosítása;
- az érdekképviselet és a figyelemfelkeltés támogatása az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség területén;
- a bizonyítási hiányosságok kiemelése ott, ahol további kutatásra van szükség.

Elismerve az egyenlőségre vonatkozó adatok fontosságát e célok szempontjából, a megkülönböztetésmentességgel, az egyenlőséggel és a sokféleséggel foglalkozó magas szintű munkacsoport 2018 februárjában létrehozta az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoportot⁸ azzal a céllal, hogy támogassa a tagállamokat az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítására irányuló erőfeszítéseikben.⁹ Felkérték az FRA-t, hogy

⁷ A különböző szükségletek átfogó listáját és szélesebb körű megvitatását lásd: Európai Bizottság (2016), [Egyenlőségre vonatkozó adatok európai kézikönyve – 2016. évi átdolgozott változat](#), 19–22. o.

⁸ Az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoport az Európai Bizottság, az FRA és az Eurostat képviselőiből, valamint a nemzeti közigazgatások, nemzeti statisztikai hivatalok vagy egyenlőséggel foglalkozó szervek képviselőiből áll. Belgium, Bulgária, az Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Litvánia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Románia és Spanyolország nemzeti képviselőket jelölt ki az alcsoportban való részvételre. Az Eurostat részvétele kulcsfontosságú ahhoz, hogy az alcsoport munkája és az európai statisztikai rendszer (ESR) szintjén végbemenő fejlemények között szinergiák jöjjenek létre. Az ESR az egyfelől a statisztikai hatóság (Eurostat), másfelől a nemzeti statisztikai hivatalok és az egyes tagállamokban az európai statisztikák fejlesztéséért, előállításáért és közzétételéért felelős egyéb nemzeti hatóságok közötti partnerség.

⁹ A megkülönböztetésmentességgel, az egyenlőséggel és a sokféleséggel foglalkozó magas szintű munkacsoport megbízta az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoportot, hogy dolgozzon ki nem kötelező erejű iránymutatásokat az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítására vonatkozóan; dolgozzon ki olyan diagnosztikai eszközt/ellenőrző listát, amelyet az uniós tagállamok felhasználhatnak a nemzeti szinten gyűjtött, egyenlőségre vonatkozó adatok rendelkezésre állásának értékeléséhez, továbbá állítsa össze a javasolt, nem kötelező erejű iránymutatásokhoz kapcsolódó, nemzeti szinten alkalmazott gyakorlatokat. A magas szintű munkacsoport munkája a

segítse elő az alcsoport munkáját, összhangban az ügynökség azon megbízatásával, hogy módszereket és szabványokat dolgozzon ki az adatok európai szintű összehasonlíthatóságának, objektivitásának és megbízhatóságának javítására.¹⁰

Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése és felhasználása terén mutatkozó hiányosságok azonosítása

Az alcsoport munkája jelentős eltéréseket tárt fel a tekintetben, hogy a tagállamok hogyan gyűjtik és használják fel az egyenlőségre vonatkozó adatokat. Az alcsoport ugyanakkor egyetértett abban, hogy a jelenlegi gyakorlatban közös hiányosságok és kihívások állnak fenn, amelyek közül a legfontosabbakat az alábbiakban foglaljuk össze:

1. Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésére és felhasználására irányadó összehangolt megközelítés hiánya

A tagállamok általában véve nem rendelkeznek következetes és szisztematikus megközelítéssel, amely irányadó lenne az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés terén. Ez gyakran ahhoz vezet, hogy az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése egyenlőtlenül oszlik meg a különböző források és az adatgyűjtési szervek között, mely utóbbiak általában nincsenek összehangolva vagy nem kapcsolódnak egymáshoz. Ennek eredményeként előfordulhat, hogy a tagállamok által gyűjtött adatok nem a leghatékonyabban használhatók fel arra, hogy nyomon kövessék az egyenlőség és megkülönböztetésmentesség előmozdítása érdekében általuk hozott jogszabályok, végrehajtott szakpolitikák és intézkedések eredményeit.

2. Az elegendő anyagi források hiánya és az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének fontosságával kapcsolatos tudatosság hiánya

A tagállamok hajlamosak alábecsülni annak szükségességét, hogy megkülönböztetés elleni politikáikat az egyenlőségre vonatkozó alapos és megbízható adatokra alapozzák, amelyek segítségével értékelhető a vonatkozó jogi és szakpolitikai keret hatékonysága. Ennek következtében nem fordítanak elegendő forrást az ilyen adatok gyűjtésének javítására. Emellett az egyenlőséggel foglalkozó szervek, kutatóintézetek és civil társadalmi szervezetek, akik hajlandóak és kompetensek lennének az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésére, gyakran nem rendelkeznek az ehhez szükséges erőforrásokkal, vagy nem rendelkeznek annyi erőforrással, amennyit az adatgyűjtés következetes nyomon követéséhez szükséges folyamatosság igényelne.

3. Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének kiegyensúlyozatlansága a megkülönböztetés különböző alapjai szerint

Az egyenlőségre vonatkozó adatok – amennyiben összegyűjtik őket – általában jobban érintik a megkülönböztetés bizonyos alapjait, mint másokat. Ez kiegyensúlyozatlansághoz vezethet az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésében, és ezért jelentős tudásbeli hiányosságokat eredményezhet. Összességében az az adatgyűjtés a legfejlettebb a tagállamokban, amely a megkülönböztetés olyan alapjaira irányul, mint a nem¹¹ és az életkor. A fogyatékosokra vonatkozó

megkülönböztetés következő alapjaira irányul: szexuális irányultság és nemi identitás, faji vagy etnikai származás, életkor, vallás vagy meggyőződés, valamint a fogyatékoság – a társadalmi nemet figyelembe véve, amennyiben mindezen okokkal kölcsönhatásba kerül.

¹⁰ [A Tanács 168/2007/EK rendelete \(2007. február 15.\) az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról.](#)

¹¹ A nemekkel/társadalmi nemmel kapcsolatos statisztikákat lásd a [Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének \(EIGE\)](#) weboldalát, különösen az azon elérhető [nemek közötti egyenlőségre vonatkozó mutatót \(GEI\)](#), amely magában foglalja az interszekcionális egyenlőtleniségek területét. A GEI olyan összetett mutató, amely a nemek közötti egyenlőség fogalmának teljesülését méri, és az uniós szakpolitikai keret alapján segíti a nemek közötti egyenlőség időbeli fejlődésének nyomon követését az EU-ban.

adatgyűjtés fokozatosan javul, részben a tagállamoknak a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 31. cikke szerinti kötelezettségei miatt. A faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, szexuális irányultságon és nemi identitáson alapuló megkülönböztetésre vonatkozó adatok gyűjtése általában a legkevésbé fejlett a tagállamokban.¹² Ezen túl az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése terén mutatkozó ilyen egyensúlyhiány ahhoz vezethet, hogy nem áll rendelkezésre bizonyíték arra vonatkozóan, hogy az emberek milyen mértékben szembesülnek többszörös és interszekcionális diszkriminációval.

4. Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének kiegyensúlyozatlansága az élet különböző területein

A faji egyenlőségről szóló irányelv az élet számos kulcsfontosságú területén tiltja az etnikai alapú megkülönböztetést, például a foglalkoztatás, a szociális védelem, a szociális juttatások, az oktatás, valamint az áruhoz és szolgáltatásokhoz, többek között a lakhatáshoz való hozzáférés terén, míg a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv tiltja a valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetést a foglalkoztatás és a munkavégzés területén. Ugyanakkor továbbra is kiegyensúlyozatlanság áll fenn abban a tekintetben, hogy a tagállamok milyen mértékben gyűjtenek egyenlőségre vonatkozó adatokat az irányelvek hatálya alá tartozó területeken, és jellemzően a foglalkoztatás az a terület, ahol a legtöbb adatot összegyűjtik. Összességében ez hozzájárul ahhoz, hogy nemzeti szinten korlátozott mértékben álljanak rendelkezésre átfogó adatok, amelyek az élet minden olyan területére kiterjednek, ahol az emberek hátrányos megkülönböztetéssel szembesülhetnek.

5. Az egyenlőségre vonatkozó adatok különböző adatforrások közötti összehasonlíthatósága nem megfelelő

Mivel a különböző adatforrások gyakran eltérő fogalom meghatározásokra támaszkodnak és különböző népességkategóriákat használnak, az egyenlőségre vonatkozó adatok gyakran nem hasonlíthatók össze sem a tagállamokon belül, sem a tagállamok között. Egyes források például orvosi modell alkalmazásával gyűjtenek adatokat a fogyatékossgal szemponjtából releváns kérdésekről. Mások a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben rögzített emberi jogi megközelítést követik, amely a fogyatékossgal és a meglévő társadalmi és környezeti akadályok közötti kölcsönhatásra összpontosít. Olyan mechanizmus hiányában, amely összehangolná az arra vonatkozó döntéseket, hogy hogyan definiáljuk és mérjük a megkülönböztetés különböző alapjait, és hogyan kategorizáljuk a potenciálisan érintett személyeket vagy csoportokat, az adatok és az eredmények összehasonlíthatatlanok lesznek.

6. A helyettesítő adatokra való túlzott támaszkodás miatt a hátrányos megkülönböztetés kockázatának kitett népességcsoportok csak hiányosan azonosíthatók

Az önmeghatározás az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala ajánlásának megfelelően az adatgyűjtés emberi jogokon alapuló megközelítésének egyik alapelve.¹³ Az alcsoporthoz tartozó információk értékét is elismeri; ezek az információk segíthetnek következetes alapot biztosítani a változások időbeli nyomon követéséhez. Az alcsoporthoz tartozó javasolja, hogy lehetőség szerint az önmeghatározáson alapuló és a helyettesítő adatokat is gyűjtsék és elemezzék annak érdekében, hogy átfogóbb képet nyújthassanak a védett csoportokról. Az egyenlőtlen bánásmódot tapasztaló személyeket vagy csoportokat gyakran olyan helyettesítő adatok segítségével érik el, amelyek esetleg nem fedik le a megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatok teljes skáláját. Ez különösen

¹² Lásd: Európai Bizottság (2017), [Egyenlőségre vonatkozó adatok mutatói: Módszertani megközelítés. Áttekintés uniós tagállamokként.](#)

¹³ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development \(Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben\)](#), iránymutató feljegyzés az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozóan.

igaz az olyan személyes jellemzőkre, mint a faji vagy etnikai származás. Csak kevés adatforrás teszi lehetővé a személyes identitás besorolását az önmeghatározás emberi jogokon alapuló elve alapján. Ehelyett az etnikai hovatartozáshoz kapcsolódó identitás meghatározásához általánosabb az adathiányok pótlása vagy olyan helyettesítő adatok alkalmazása, mint például az állampolgárság, a születési ország, a nyelv vagy a lakóhely. Bár előfordulhat, hogy a helyettesítő adatok nem elegendőek a rasszista vagy etnikai alapú megkülönböztetés valamennyi potenciális áldozatának teljes körű azonosításához, következetes képet adhatnak, ami lehetővé teszi a változás időbeli nyomon követését. Például a „születési ország” változó nem fedheti fel, hogy az adott országban született bevándorlók leszármazottai hogyan tapasztalnak etnikai származáson, bőrszínen vagy más látható jellemzőkön, például vallási ruházaton alapuló megkülönböztetést. Lehetővé teszi ugyanakkor a különböző népességcsoportok közötti egyenlőtlenségek elemzését.

7. Elégtelen a konzultáció az érintett felekkel

Az adatgyűjtés fogalom meghatározásainak és kategóriáinak meghatározásakor csak néhány tagállamban kísérik meg, hogy bevonják a megkülönböztetés kockázatának kitett személyeket, csoportokat vagy közösségeket, vagy konzultáljanak velük. A részvétel azonban nemcsak bevált gyakorlat az adatgyűjtés emberi jogokon alapuló megközelítése szempontjából, hanem megbízhatóbb adatokat, az adatgyűjtési folyamatba vetett nagyobb bizalmat, és az adatgyűjtési tevékenységben való részvétel iránti nagyobb hajlandóságot is eredményez. Az érintett érdekelt felek adatgyűjtési tevékenységben való részvételének hiánya hátrányosan befolyásolhatja a válaszadási arányt és ezáltal az összegyűjtött adatok érvényességét, megbízhatóságát és reprezentativitását. Ha például a potenciálisan érintett népességcsoportok véleményét nem kéri ki a szexuális irányultságon vagy nemi identitáson alapuló hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kérdésekkel kapcsolatban, ez az adatgyűjtés céljába vetett bizalom csökkenéséhez és azon megfogalmazások megkérdőjelezéséhez vezethet, amelyek nem tükrözik a vizsgálat tárgyát képező személyek önértelmezését, így elriaszthatják őket a válaszadástól.

8. Az adatvédelmi keretek helytelen értelmezése

Az adatvédelmi követelményeket néha úgy értelmezik, hogy azok tiltják az olyan személyes adatok gyűjtését, mint az adott személy etnikai származása, vallása vagy szexuális irányultsága. Mivel azonban az alábbi magyarázat azt mutatja, hogy az EU általános adatvédelmi rendelete (GDPR),¹⁴ amely 2018. május 25. óta közvetlenül alkalmazandó valamennyi uniós tagállamban, meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az ilyen adatok gyűjtése és feldolgozása megengedett.¹⁵

¹⁴ [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2016/679 rendelete \(2016. április 27.\) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.](#)

¹⁵ Bizonytalanság esetén az adatgyűjtők kikérhetik a nemzeti adatvédelmi hatóságok tanácsát – igazolandó, hogy eljárásaik megfelelnek az általános adatvédelmi rendeletnek. Az Európai Bizottság általános iránymutatást tett közzé az alábbi linken: https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en

Személyes adatok különleges kategóriáinak kezelése az általános adatvédelmi rendelet alapján

Az (EU) 2016/679 általános adatvédelmi rendelet (GDPR) 9. cikke tiltja az olyan jellemzőket felfedő személyes adatok kezelését, mint a faji vagy etnikai hovatartozás, a politikai vélemény, a vallási vagy világnézeti meggyőződés vagy a szakszervezeti tagság, valamint a genetikai adatok, a biometrikus adatok természetes személyek egyedi azonosítása céljából történő kezelését, a személyes egészségügyi adatok, valamint a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó adatok kezelését. Az általános adatvédelmi rendelet azonban egyértelművé teszi, hogy ez a tilalom többek között az alábbi esetekre nem vonatkozik:

- az érintett kifejezett hozzájárulását adta az említett személyes adatok egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez, kivéve, ha az uniós vagy tagállami jog úgy rendelkezik, hogy a tilalom nem oldható fel az érintett hozzájárulásával (9. cikk (2) bekezdés a) pontja);
- az adatkezelés jelentős közérdek miatt, statisztikai, tudományos vagy történelmi kutatási célból, közérdekű archiválás céljából szükséges uniós vagy tagállami jog alapján, amely arányos az elérni kívánt céllal, tiszteletben tartja a személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát, és az érintett alapvető jogainak és érdekeinek biztosítására megfelelő és konkrét intézkedéseket ír elő (9. cikk (2) bekezdés g) és j) pontja).

Az általános adatvédelmi rendelet (26) preambulumbekkezdése továbbá kimondja, hogy az adatvédelem elveit az anonim információkra nem kell alkalmazni, nevezetesen olyan információkra, amelyek nem azonosított vagy azonosítható természetes személyre vonatkoznak, valamint az olyan személyes adatokra, amelyeket olyan módon anonimizáltak, amelynek következtében az érintett nem vagy többé nem azonosítható. A (26) preambulumbekkezdés ezenfelül azt is kimondja, hogy az általános adatvédelmi rendelet nem vonatkozik az ilyen anonim információk kezelésére, a statisztikai vagy kutatási célú adatkezelést is ideértve.

Végezetül a személyes adatok kezelésének meg kell felelnie az általános adatvédelmi rendeletnek és különösen az 5. cikkben meghatározott általános adatvédelmi elveknek, nevezetesen: a jogszerűség, méltányosság, átláthatóság, célhoz kötöttség, adatminimalizálás, pontosság, korlátozott tárolhatóság, integritás, bizalmas jelleg és elszámoltathatóság elvének.

Hogyan dolgozták ki ezeket az iránymutatásokat?

Ezeket az iránymutatásokat az egyenlőségre vonatkozó adatokkal foglalkozó alcsoport dolgozta ki. Céljuk, hogy gyakorlati útmutatást nyújtsanak a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy miként lehet fokozatosan javítani az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtését és felhasználását annak érdekében, hogy segítsék őket az általuk e célból kidolgozott vonatkozó jogszabályok, szakpolitikák és intézkedések végrehajtásának nyomon követésében.

Az iránymutatásokat a gyakorlatok rendszeres kölcsönös megismerése és a magas szintű munkacsoport és az alcsoport keretében folytatott megbeszélések alapján véglegesítették, amelyek tárgya egyebek mellett az volt, hogy miként lehet orvosolni a jelenlegi nemzeti gyakorlatokban azonosított hiányosságokat és gyenge pontokat. Az iránymutatások továbbra is építenek az *Egyenlőségre vonatkozó adatok európai kézikönyve* (frissített változat) ajánlásaira.¹⁶ Ezen ajánlások közé tartozik a több forrásból származó, egyenlőségre vonatkozó adatok felhasználása, a koherens fogalom meghatározások és statisztikai kategóriák előmozdítása, a jelenlegi formában történő adatgyűjtési tevékenység érvényességének és megbízhatóságának javítása, valamint annak

¹⁶ Európai Bizottság (2016), [Egyenlőségre vonatkozó adatok európai kézikönyve – 2016. évi átdolgozott változat](#).

biztosítása, hogy elegendő finanszírozás álljon rendelkezésre az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtéshez.

Ezek két csoportra oszthatók:

- A. Az **intézményi és strukturális iránymutatások** iránymutatással szolgálnak a tagállamok számára olyan struktúrák kialakításához, amelyek lehetővé teszik az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának szisztematikus, hosszú távú és együttműködésen alapuló megközelítését; elsősorban olyan politikai döntéshozókat és közigazgatási szerveket céloznak meg, amelyek megbízatással és képességgel is rendelkeznek arra, hogy intézményi szinten változást idézzenek elő.
- B. Az **operatív iránymutatások** útmutatást nyújtanak a tagállamok számára az egyenlőségre vonatkozó adatok átfogó jellegének, időszerűségének, érvényességének, megbízhatóságának és reprezentativitásának biztosításához, valamint összehasonlíthatóságuk javításához; célközönségük elsősorban az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésével, elemzésével és terjesztésével foglalkozó intézmények/szereplők – például nemzeti statisztikai hivatalok, minisztériumok vagy más nemzeti vagy helyi közigazgatási szervek, kutatóintézetek, egyenlőséggel foglalkozó szervek és civil társadalmi szervezetek.

Valamennyi intézményi/strukturális és operatív iránymutatás összekapcsolódik; egymásra épülnek és sok tekintetben kiegészítik és erősítik egymást. Az iránymutatásokat egészében kell olvasni és alkalmazni. Ugyanakkor, ahogyan azt a magas szintű munkacsoportban és az al csoportban folytatott megbeszélések megmutatták, az egyenlőségre vonatkozó összegyűjtött adatok hatókörével és minőségével kapcsolatos helyzet tagállamonként eltérő. Ezért a politikai döntéshozók és más érdekelt felek ki is választhatják vagy rangsorolhatják azokat az iránymutatásokban meghatározott intézkedéseket, amelyek a legjobban illeszkednek az adott időpontban az adott tagállamban azonosított igényekhez. Kezdenek a munkát az iránymutatások kiválasztott elemeinek alkalmazásával, majd – azzal a céllal, hogy kiépítsék az egyenlőségre vonatkozó, jó minőségű adatok átfogó rendszerét – további elemeket is bevezethetnek. Ebben az értelemben ezen iránymutatások végrehajtását és azt, hogy milyen mértékben alkalmazzák azokat, folyamatosan zajló tevékenységnek tekintik.

A Bizottság arra ösztönzi az uniós tagállamokat, hogy ezeket az iránymutatásokat arra használják, hogy információkkal támogassák a szakpolitikák kidolgozását és az eredmények egyenlőség szempontjából történő értékelését.

II. szakasz: Iránymutatás az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítására vonatkozóan

A. Intézményi és strukturális iránymutatások

1. Az egyenlőségre vonatkozó adatok meglévő forrásainak feltérképezése és az adathiányok azonosítása

Nemzeti szintű felmérést kell végezni az egyenlőségre vonatkozó tagállami adatok meglévő forrásainak azonosítása, az adatgyűjtés átfedéseinek elkerülése, valamint az egyenlőségre vonatkozó

adatok gyűjtésével kapcsolatos szisztematikusabb megközelítés kiindulópontjának meghatározása céljából.¹⁷

Ezt a kezdeményezést az illetékes minisztérium vagy kormányzati szerv segítheti vagy koordinálhatja. Alternatív megoldásként a nemzeti statisztikai hivatal, egy egyenlőséggel foglalkozó szerv vagy egy kutatóintézet is kaphat külön megbízást és forrásokat a feltérképezés elvégzésére.

Először is a feltérképezésnek segítenie kell a tagállamokat abban, hogy:

- azonosítsák az egyenlőségre vonatkozó adatok különböző forrásait és szolgáltatóit, figyelembe véve azokat az adatforrásokat is, amelyeket nem kifejezetten az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésére alakítottak ki, hanem olyan változókat is tartalmaznak, amelyek felhasználhatók a meglévő egyenlőtlenségek kimutatására és elemzésére;
- azonosítsák, hogy mely megkülönböztetési okokra vonatkozóan gyűjtsenek adatokat;
- vegyék figyelembe a megkülönböztetési okok közötti kereszteződéseket;
- meghatározzák, hogy az élet mely területeiről gyűjtenek adatokat (pl. foglalkoztatáshoz való hozzáférés, lakhatáshoz való hozzáférés, oktatás, egészségügy, igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés stb.);
- meghatározzák, hogy milyen gyakorisággal, továbbá milyen meghatározások és kategorizálás alapján gyűjtenek adatokat;
- amennyiben rendelkezésre áll, gyűjtsenek információkat a minta méretéről, a reprezentativitásról (ideértve azt is, hogy egyes csoportok rendszeresen alulreprezentáltak-e vagy ki vannak-e zárva), a célcsoportok azonosításáról önazonosítással vagy más módon, az adatgyűjtés módjáról, a földrajzi hatóköréről, a frissítések gyakoriságáról és (ha vannak ilyenek) a meglévő idősorokról;
- adjanak meg hivatkozást vagy linkeket az adatforrások meglévő eredményeire, például jelentésekre vagy legfrissebb kiadványokra, adatvizualizációkra, weboldalakra és más releváns metaadatokra.

Másodsor, a feltérképezésnek arra kell szolgálnia, hogy azonosítsa a tagállamokban az egyenlőségre vonatkozó adatok iránti igényeket. Az igények felmérésének olyan releváns uniós, nemzetközi és nemzeti normákon kell alapulnia, amelyek a tagállamokra nézve kötelező erejűek, így például az Európai Unió Alapjogi Chartáján, az egyenlőségre vonatkozó uniós jogszabályokon, az emberi jogok nemzetközi jogán és a nemzeti jogszabályokon. Az igényfelmérésnek választ kell adnia az olyan uniós szintű szakpolitikai koordinációs folyamatokra is, mint az európai szemeszter, emellett a vonatkozó politikai kötelezettségvállalásokra is, amilyen például a szociális jogok európai pillére vagy az ENSZ fenntartható fejlődési menetrendje. Összességében az igényfelmérésnek annak meghatározására kell szolgálnia, hogy a tagállamok milyen típusú, egyenlőségre vonatkozó adatokat kérnek a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatalhoz.

A feltérképezés lehetséges eredményei a következőkből állnának:

- a tagállamban rendelkezésre álló, az egyenlőségre vonatkozó adatok valamennyi forrásának átfogó és módszeres leírása;
- az egyenlőségre vonatkozó adatokat szolgáltató valamennyi forrás azonosítása;
- igényfelmérés az egyenlőségre vonatkozó adatok tekintetében;

¹⁷ A tagállamok ezzel kapcsolatos gyakorlatának áttekintését lásd: Európai Bizottság (2017), [Jogi keret és gyakorlat az uniós tagállamokban](#), Az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés gyakorlatának elemzése és összehasonlító áttekintése az Európai Unióban.

- javaslatok vagy ajánlások olyan módszerekre vagy eszközökre, amelyek segítségével az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés azonosított hiányosságai vagy gyenge pontjai kezelhetők.

Ezek az eredmények együttesen lehetővé tennék a meglévő adathiányok azonosítását, és rávilágítanának azokra a területekre, ahol javításra van szükség.

Az egyenlőségre vonatkozó adatok feltérképezését úgy lehetne megtervezni, hogy azt rendszeresen – a felmért adatforrások rendszeres frissítésétől függően, például öt évente – végezzék el, figyelembe véve az új potenciális adatforrásokat és adatszolgáltatásokat.

2. Az intézményközi együttműködés erősítése az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése és felhasználása terén

Intézményközi munkacsoportot kell létrehozni azzal a céllal, hogy biztosítsák a koordinációt és a feltérképezés során feltárt hiányosságok és gyenge pontok kezelése terén elért előrehaladás nyomon követését. A munkacsoport tevékenységeit többéves cselekvési tervben vagy ütemtervben lehetne meghatározni, megfelelő költségvetéssel és világosan meghatározott prioritásokkal és feladatmegosztással. Ez hozzájárulna ahhoz, hogy az azonosított igényeknek megfelelő, időszerű és a célnak megfelelő adatokhoz jussanak, és növelné a hatékonyságot.

A munkacsoportnak az egyenlőséggel kapcsolatos adatgyűjtés terén hatáskörrel (és adott esetben megbízással) rendelkező, érintett közintézményekből kell állnia. Ezek közé tartozhatnak minisztériumok, nemzeti statisztikai hivatalok, egyenlőséggel foglalkozó szervek, nemzeti emberi jogi intézmények, kutatóintézetek és a tudományos közösség, valamint egyéb érintett szereplők és adatszolgáltatók, például az érintett helyi hatóságok, az igazságszolgáltatás, a rendőrség stb. képviselői. Egy szervezetet kell megbízni a munkacsoport koordinálásával és döntéseinek nyomon követésével. Az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésének és felhasználásának javítása azonban közös törekvés, amelynek közös felelősségvállaláson és közös felelősségviseleten kell alapulnia. Legjobb esetben az intézményközi együttműködés olyan kölcsönös tanulási folyamat, amely fokozatosan építi ki a kapacitást, a szakértelmet és a bizalmat a különböző érdekelt felek körében, és egyre jobban tudatosítja az egyenlőségre vonatkozó adatok szükségességét.

Az intézményközi munkacsoport munkáját ki kell egészíteni a munkacsoportban nem képviselt adatgyűjtőkkel és adatfelhasználókkal folytatott rendszeres konzultációkkal. Az említettek közé tartoznak más érintett nemzeti és helyi hatóságok képviselői, statisztikusok, felméréskutatói szakértők és tudományos szakemberek, valamint közösségi és civil társadalmi szervezetek. E szervezetek bevonása biztosítaná, hogy megfelelően figyelembe vegyék az egyenlőtlen bánásmód és a megkülönböztetés kockázatának leginkább kitett személyek szempontjait.¹⁸

Az ilyen rendszeres konzultációk növelnék az átláthatóságot, segítenék az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtési kezdeményezésekbe vetett bizalom kiépítését, és biztosítanák, hogy a releváns szakértelem beépüljön a munkacsoport tevékenységeibe. Mindent összevéve, az érdekelt felekkel

¹⁸ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala által készített, az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozó iránymutató feljegyzés (2018) – [Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben](#) – szerint a részvétel az emberi jogokon alapuló megközelítés központi eleme. Ezért „az adatgyűjtési tevékenységnek minden esetben magában kell foglalnia az érdekelt felek – különösen a leginkább marginalizált népességcsoportok – szabad, aktív és érdemi részvételének eszközeit. A részvételt a teljes adatgyűjtési folyamattal összefüggésben kell mérlegelni: a stratégiai tervezéstől kezdve az adatigények azonosításán, a megfelelő adatgyűjtési módszertan kiválasztásán és tesztelésén, az adatok gyűjtésén keresztül (például interjúztatók alkalmazása bizonyos közösségekből a válaszadási arány javítása érdekében), egészen az adatok tárolásáig, terjesztéséig, elemzéséig és értelmezéséig”.

follytatott rendszeres konzultációk biztosítanak, hogy a cselekvési tervben vagy ütemtervben meghatározott prioritások megfeleljenek a tagállamok egyenlőségi adatokkal kapcsolatos legfontosabb igényeinek.

3. Az egyenlőséggel és megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos információk adatközpontjának létrehozása

Létre kell hozni az egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre vonatkozó nemzeti adatközpontot, amely összegyűjti és megjeleníti a feltérképezés során azonosított adatokat és kapcsolódó információkat, és ezáltal javítja az egyenlőségre vonatkozó adatok hozzáférhetőségét és felhasználását a különböző érdekelt felek számára. Az intézményközi munkacsoportot meg lehetne bízni azzal, hogy például egy külön erre a célra létrehozott weboldal formájában létrehozza az adatközpontot, és koordinálja annak további fejlesztését. A központnak az intézményközi munkacsoportot koordináló intézmény vagy egy másik olyan alkalmas intézmény adhatna otthont, amely képes biztosítani a platform folytonosságát és rendszeres frissítését.

Először is az adatközpont áttekintést nyújtana az egyenlőségre vonatkozó adatok meglévő forrásairól, megjelölve, hogy hol lehet hozzáférni az adott információhoz. A központ tartalmazná továbbá a rendelkezésre álló kiadványokat és a különböző népességcsoportokra, megkülönböztetési okokra és az élet különböző területeire vonatkozó meglévő mutatók bemutatását, valamint a különböző adatokra vonatkozó technikai információkat, többek között a következőket:

- forrás;
- felelős intézmény;
- az adat típusa (adminisztratív adatok, panaszadatok, felmérési adatok stb.);
- népességcsoport;
- az alkalmazott fogalommeghatározások és kategorizálási rendszerek;
- a megkülönböztetés alapja(i) / védett jellemzők;
- az élet érintett területe / tárgyalt terület;
- az adatgyűjtés módja (személyes, online, telefonos, vegyes stb.);
- mintavételi keret és mintavételi módszer (adott esetben);
- az adatgyűjtés gyakorisága;
- földrajzi hatókör és részletezettség;
- reprezentativitás.

Az adatközpontban gyűjtött, egyenlőségre vonatkozó adatok megfelelő megértése és értelmezése, valamint az érdemi összehasonlítás megkönnyítése érdekében az adatközpontnak lehetőség szerint tájékoztató feljegyzéseket kell tárolnia a felhasználók számára, amelyek összegzik a megjelenített adatokkal kapcsolatos alapvető tényeket.¹⁹ E tájékoztató feljegyzéseknek azt is egyértelművé kell tenniük, hogy a fogalommeghatározások vagy más tényezők eltérései miatt mikor nem lehet az adatokat összehasonlítani.

Másodszor, az adatközpontot tovább kell fejleszteni és finomítani kell, például a cselekvési tervben előírányzott, az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés hiányosságainak és gyenge pontjainak kezelésére irányuló intézkedések végrehajtását követően. Ezenkívül az adatközpontot ki lehetne egészíteni az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség nyomon követése szempontjából releváns (új), jogokon alapuló mutatókkal. Ezeket a mutatókat e célból az intézményközi munkacsoport kezdeményezésére közösen lehetne kidolgozni.

¹⁹ Ez összhangban lenne Az Európai Statisztikai Rendszer Bizottsága által 2017. november 16-án elfogadott [Az európai statisztika gyakorlati kódexe \(2017-es átdolgozott változat\)](#) „Hozzáférhetőség és érthetőség” című 15. alapelvével.

4. Intézményi kapacitás kiépítése az egyenlőségre vonatkozó alapos és megbízható adatok gyűjtéséhez

Az intézményközi munkacsoport által azonosított, javításra szoruló területek hatékony kezelése érdekében fokozni kell az érintett érdekelt felek azon képességét, hogy alapos és megbízható egyenlőségre vonatkozó adatokat gyűjtsenek. Ehhez megfelelő finanszírozást is kell biztosítani azon szervek és szervezetek számára, amelyek egyenlőségre vonatkozó adatokat gyűjtenek, ideértve a széles körű felméréseket végző nemzeti statisztikai hivatalokat és kutatóintézeteket, valamint az egyenlőséggel foglalkozó szervezeteket, más közintézményeket és civil társadalmi szervezeteket, amelyek célzott felméréseket készítenek a megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatokról, diszkriminációteszteket végeznek, vagy panaszokkal kapcsolatos adatokat gyűjtenek.

Emellett fontos annak biztosítása is, hogy az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtésben rendszeresen részt vevő különböző érdekelt felek személyzete rendelkezzen a megfelelő készségekkel, szakértelemmel, és ismerje a bevált gyakorlatokat, köztük a harmonizált fogalom meghatározásokat is, hogy megfelelően megtervezhesse az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtését, és teljesítse a vonatkozó jogszabályokban és az ENSZ-nek az adatgyűjtésre és -elemzésre vonatkozó, emberi jogokon alapuló megközelítésre vonatkozó alapelveiben meghatározott biztosítékokra vonatkozó követelményt. Ez vonatkozik például azokra a munkáltatókra és szolgáltatókra, amelyek adatokat gyűjtenek annak értékelése céljából, hogy megfelelnek-e a jogszabályokban meghatározott, az egyenlőséggel kapcsolatos konkrét kötelezettségeknek, illetve a hátrányos megkülönböztetés kockázatának kitett csoportokkal foglalkozó civil társadalmi szervezetekre is. Ezért személyre szabott képzést kell kidolgozni, amely a különböző érdekelt felek szakértelmére támaszkodik, és kiterjed az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtéshez kapcsolódó tevékenységek széles körére, azaz a tervezésre, gyűjtésre, feldolgozásra, elemzésre, felhasználásra és terjesztésre, valamint a személyes adatok életciklusának valamennyi szakaszára irányadó adatvédelmi jogszabályok rendelkezéseire. Általánosabban, a 2. iránymutatásban előírt intézményközi együttműködés akkor erősödik, ha az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtésben részt vevő különböző intézmények képviselői rendelkeznek a szükséges statisztikai jártassággal és ismeretekkel az egyenlőséggel kapcsolatos kérdésekben, és közös nyelvet használnak.

Mindent összevéve, a közintézményekben és az összes érdekelt fél körében elő kell mozdítani egy olyan intézményi kultúrát, amely elismeri, hogy az egyenlőségre vonatkozó alapos és megbízható adatokra van szükség a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal biztosítása érdekében.

5. Az egyenlőségre vonatkozó adatok hatékony felhasználásának elősegítése

Az egyenlőségre vonatkozó adatok hatékony felhasználásának megkönnyítése érdekében ezeket az adatokat a gyűjtést követően a lehető leggyorsabban terjeszteni kell, továbbá hozzáférhető nyelven és formátumban kell közzétenni, figyelembe véve, hogy az adatoknak a szélesebb nyilvánosság számára érthetőnek kell lenniük.²⁰

Az intézményközi munkacsoport előmozdíthatná az egyenlőségre vonatkozó adatok fokozottabb felhasználását azáltal, hogy hozzájárul az összegyűjtött adatok terjesztéséhez, valamint adott esetben magyarázatokkal és értelmezéssel szolgál. Olyan szakpolitikai tájékoztatókat is kiadhatna, amelyek bemutatják a legújabb felmérések vagy kutatások eredményeit, és könnyen használható adatokat szolgáltatnak az egyenlőségre vonatkozóan a politikai döntéshozók, szakértők és a média

²⁰ Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozó iránymutató feljegyzése (2018) „Átláthatóság” c. részében foglalt ajánlásokkal összhangban: [Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben](#), 15. o.

számára az érintett szakpolitikával kapcsolatban. Ezeket a szakpolitikai tájékoztatókat a figyelemfelkeltésre és az érdekvédelemértékelésre is fel lehetne használni.

A 3. iránymutatásban előírányzott adatközpontban megjelenő információk felhasználhatók lennének az egyenlőségről és a megkülönböztetésmentességről folytatott nyilvános vita alapjául. Az egyenlőségre vonatkozó adatoknak a jogalkotási és szakpolitikai intézkedések megvitatására és indokolására való fokozott felhasználása – melléktermékként – szintén erősítené az egyenlőségre vonatkozó alapos és megbízható adatok gyűjtésébe való befektetés támogatottságát a nyilvánosság részéről azáltal, hogy megmutatja az ilyen adatgyűjtés hasznosságát.

Végső soron az egyenlőségre vonatkozó adatoknak be kell épülniük a szakpolitikai ciklusba annak érdekében, hogy valamennyi releváns szakpolitikai területen, a megkülönböztetéshez alapul szolgáló különböző okok terén és az élet különböző területein is javuljon a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal. Itt a „szakpolitikai ciklus” kifejezés magában foglalja a nyilvános vitát, az intézkedések és szakpolitikák kezdeti kialakítását és hatásuk értékelését. Az egyenlőségre vonatkozó adatoknak a szakpolitikai ciklusba való tényleges beépítése három, egymással összefüggő tényezőtől függ, amelyek a következők: (1) a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal kialakítására irányuló szándék; (2) az egyenlőségre vonatkozó adatok kellő időben történő rendelkezésre állása a politikai döntéshozók számára; valamint (3) az egyenlőségre vonatkozó adatok hozzáférhetősége a média és a nagyközönség számára.

B. Operatív iránymutatások

6. Az egyenlőségre vonatkozó adatok átfogó jellegének biztosítása

Az adatgyűjtőknek és az adatfelhasználóknak többféle, egymást kiegészítő forrásból kell kinyerniük az egyenlőségre vonatkozó adatokat ahhoz, hogy lehetővé váljon a kutatási eredményeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal, valamint hogy teljes képet kapjanak az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség valós helyzetéről. Ezen túlmenően az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség területére vonatkozó szakpolitikák megfelelő hatásvizsgálatához rendszeres adatgyűjtésre van szükség a megkülönböztetés valamennyi alpjáról és az élet minden területéről, amelyet a vonatkozó jogszabályok szabályoznak. Az egyenlőségre vonatkozó adatok átfogó jellegének biztosítása érdekében a tagállamoknak:

- az egyenlőségre vonatkozó adatok széles skáláját kell használniuk; ez magában foglalná a különböző adatforrások kombinálását és összekapcsolását, mint például a széles körű felmérések, attitűd-felmérések, viktimizációs felmérések, diszkrimináció-tesztek, közigazgatási adatok, panaszadatok (és a panaszok eredményére vonatkozó adatok), a civil társadalmi szervezetektől származó alapos és megbízható adatok, a munkáltatók és a szolgáltatók által gyűjtött adatok, valamint egyéb mennyiségi és minőségi kutatások;
- gondoskodniuk kell arról, hogy az egyenlőségre vonatkozó adatok forrásai az élet minden olyan kulcsfontosságú területére kiterjedjenek, ahol hátrányos megkülönböztetésre kerülhet sor; az élet ezen területei közé tartozik a foglalkoztatás, az oktatás, az áruhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a lakhatás, az egészségügy, a szegénység/társadalmi kirekesztés, a politikai és polgári részvétel stb.;
- teljes körűen ki kell aknázniuk a meglévő adatokat, köztük az egyenlőségi és megkülönböztetésmentességi politikáktól eltérő célokra gyűjtött adatokat is;

- hatékony rendszert kell létrehozniuk vagy továbbfejleszteniük a bejelentett megkülönböztetési esetekre és azok közigazgatási vagy bírósági kimenetelére vonatkozó statisztikai adatok összegyűjtésére és rendszeres közzétételére;²¹
- a többszörös és interszekcionális megkülönböztetést általánosan érvényesíteniük kell az adatgyűjtésben és -elemzésben; a fogyatékoság területén gyűjtött adatoknak például ideális esetben tartalmazniuk kell a nemre, etnikai vagy faji származásra, életkorra és egyéb lehetséges jellemzőkre vonatkozó információkat, amelyek a több tényezőkön alapuló megkülönböztetés nagyobb kockázatához vezethetnek (ez az elemzéstípus általában nagyobb mintanagyságot igényel a megbízható elemzéshez, és számos különböző adatforrást is figyelembe lehet venni, köztük a nagy felméréseket, közigazgatási és kapcsolódó adatokat);
- lehetőség szerint elő kell mozdítaniuk az adatok összekapcsolását a különböző adatforrások között;
- növelniük kell az egyenlőségre vonatkozó regionális adatok mennyiségét, georeferenciaként a lehető legkisebb hálózatra vonatkoztatva.

7. Az egyenlőségre vonatkozó adatok beépítése az uniós és nemzeti felmérésekbe

A széles körű felmérések hatékony eszközök, amelyek lehetővé teszik az egyenlőségre vonatkozó átfogó adatok gyűjtését. Az ilyen felmérések kidolgozásakor vagy amikor az európai statisztikai rendszer (ESR) keretébe tartozó munkaerő-felmérés (LFS), életkörülményekre vonatkozó uniós statisztikák (EU-SILC) vagy más, az egész Unióra kiterjedő felmérések – például az Eurobarométer és az FRA felmérései – során gyűjtenek adatokat, a tagállamoknak adott esetben szisztematikusan be kell építeniük az egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre vonatkozó információkat, többek között az alábbiak révén:

- olyan egyedi változók és felmérési kérdések bevezetése, amelyek kifejezetten az egyenlőtlenségek és a számos alapon érzékelt megkülönböztetés méréséhez kapcsolódnak;
- rendszeres jelleggel további tematikus felmérési modulok kidolgozása és működtetése az egyenlőséggel és a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos kérdések (például a jogokkal kapcsolatos tudatosság, a megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatok bejelentési aránya, a viktimizációval kapcsolatos tapasztalatok stb.) lefedésére;
- az összegyűjtött adatok lehető legnagyobb mértékű bontása – ha lehetséges – kor, nem, etnikai vagy faji származás, vallás, migrációs háttér, szexuális irányultság és fogyatékoság szerint;
- azon személyek számának növelése, akik egyébként az általános népességben fennálló alacsony számarányuk miatt nem lennének megfelelően képviselve a felmérési mintákban (nagyobb minták használata);
- arra irányuló erőfeszítések, hogy a megkülönböztetés magas kockázatának kitett személyek azonosítására szolgáló pontos és érzékeny kategóriákat (például faji vagy etnikai

²¹ Ez kapcsolódhat az Európai Bizottság által 2018 júniusában elfogadott, az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról szóló ajánlás végrehajtásához, amely meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyeket a tagállamok az egyenlőséggel foglalkozó szervek függetlenségének és hatékonyságának javítása érdekében alkalmazhatnak. Lásd az Európai Bizottság (2018) [2018. június 22-i ajánlását az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról](#), COM(2018) 3850 final. Az ajánlásnak a független jelentésekre vonatkozó 9. sz. intézkedése kimondja, hogy „a kiváló minőségű független jelentések beszerzése érdekében a tagállamoknak lehetővé kell tenniük az egyenlőséggel foglalkozó szervek számára, hogy független kutatásokat végezzenek. Ez felölelheti a különösen az alábbiakra vonatkozó adatgyűjtést: a panaszok száma megkülönböztetési indokokként; a közigazgatási eljárások időtartama a panasz benyújtásától az ügy lezárásáig; a közigazgatási eljárások eredménye; valamint az egyenlőséggel foglalkozó szervek bevonásával zajló bírósági ügyek száma és időtartama”.

származásra, szexuális irányultságra vagy nemi identitásra vonatkozó változókat) dolgozzanak ki, teszteljének és alkalmazzanak;

- a helyettesítő változók/kategóriák számának növelése a meglévő adatforrásokban, amennyiben az önmeghatározás emberi jogokon alapuló elve nem alkalmazható;
- a különböző alapon és az élet különböző területein érzékelt megkülönböztetést mérő változók számának növelése;
- olyan innovatív felmérési módszerek kidolgozásának és végrehajtásának támogatása, amelyek képesek megragadni a szórványban élő vagy nehezen elérhető népcsoportokat vagy a megkülönböztetés veszélyének kitett személyeket;
- azon földrajzi területek azonosítása, ahol gyakrabban figyelhetők meg egyenlőtlenségek, és ahol rendszeresen adatokat kell gyűjteni a tendenciák időbeli nyomon követhetősége érdekében.

8. Az egyenlőségre vonatkozó adatok rendszeres és kellő időben történő gyűjtésének biztosítása

Az egyenlőségre vonatkozó adatokat rendszeresen gyűjteni, elemezni és jelenteni kell. Az adatokat ezért észszerű időn belül és rendszeresen rendelkezésre kell bocsátani a tervezett felhasználáshoz, hogy megfeleljenek az információs igényeknek, és betáplálják őket a szakpolitikai ciklusba.

Az egyenlőségre vonatkozó adatok rendszeres és kellő időben történő gyűjtésének biztosítása érdekében a tagállamoknak:

- szisztematikusan és rendszeres időközönként (például három-ötévente) adatokat kell gyűjteniük a megkülönböztetés valamennyi alapjáról, valamint az élet mindazon területeiről, amelyek az egyenlőségről és megkülönböztetésmentességről szóló jogszabályok hatálya alá tartoznak;
- szisztematikusan és rendszeresen frissíteniük kell az egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre vonatkozó adatközpontot;
- elő kell mozdítaniuk az egyenlőségre vonatkozó adatok beépítését a longitudinális felmérésekbe (azaz panelekbe) az egyénekre gyakorolt hatások nyomon követése érdekében;
- szisztematikusan azonosítaniuk és figyelniük kell a tendenciákat az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtése során;
- fel kell használniuk a rendszeres időközönként rendelkezésre álló, az egyenlőségre vonatkozó meglévő adatforrásokból származó információkat a költséges párhuzamosságok elkerülése érdekében, különösen akkor, ha nem kerül sor célzott adatgyűjtésre;
- az egyenlőségre vonatkozó adatok időben történő szisztematikus gyűjtésére vonatkozó módszertani iránymutatást kell kidolgozniuk, amelyet a különböző adatgyűjtők használhatnak.

9. Az egyenlőségre vonatkozó adatok érvényességének és megbízhatóságának javítása

Az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés megtervezésekor az érvényességet és a megbízhatóságot be kell építeni a kialakítandó modellbe. Az érvényesség²² egy releváns változó helyes mérésére

²² A közigazgatási vagy más adatforrásokban a személy jellemzőinek osztályozására használt mutató, teszt, felmérési kérdés vagy kategorizálási rendszer akkor érvényes, ha: (1) helyesen méri, amit mérnie kell, és (2) olyan jelenségeket vagy jellemzőket nyújt, amelyek közvetlenül megfigyelhetők, vagy legalábbis a „valós világban” léteznek. Az érvényesség például azzal függ össze, hogy a válaszadók mennyire értelmezik félre a felmérési kérdéseket vagy válaszkategóriákat, és milyen mértékben titkolják el szándékosan az igazságot (gyakran ez a helyzet, amikor a személyes információt, amelyre a kérdés irányul, szenzitívnek tekintik). Az érvényesség hiánya akkor is megfigyelhető, ha például a megkülönböztetés mértékét csak az illetékes szervezetnek bejelentett incidensek számával mérik, mivel előfordulhat, hogy nagy számban nem jelentik be

vonatkozik, amely maga is megfigyelhető a „valódi világban”. A megbízhatóság²³ a változóra alkalmazott mérés stabilitására vagy konzisztenciájára vonatkozik.

Az egyenlőségre vonatkozó adatok érvényességének és megbízhatóságának javítása érdekében a tagállamoknak:

- az egyenlőségre vonatkozó adatok tervezése, gyűjtése és felhasználása során – az érdekelt felek bizalmának megőrzése vagy növelése érdekében – alkalmazniuk kell a részvétel, az önmeghatározás, az átláthatóság, a magánélet tiszteletben tartása és az elszámoltathatóság emberi jogokon alapuló elveit;²⁴
- részvételen alapuló megközelítést kell alkalmazniuk az adatgyűjtés tervezésére és folyamatára, például a fogalommeghatározások, osztályozási vagy kategorizálási rendszerek kidolgozása vagy a helyettesítő adatok használatára vonatkozó döntések meghozatala során; ez a megközelítés az egyes népességcsoportokból érkező kérdezők vagy közvetítők alkalmazását is magában foglalhatná a válaszadási arányok növelése érdekében;
- közösségi konzultációkat kell folytatniuk a célcsoportok képviselőivel annak érdekében, hogy konszenzus alakuljon ki az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtés során alkalmazandó fogalommeghatározások és kategóriák tekintetében;
- ösztönözniük kell a célcsoportokkal és az érdekelt felekkel való együttműködést azáltal, hogy tájékoztatják őket arról, hogy adatokat gyűjtenek és használnak fel olyan programok támogatására, amelyek célja az esélyegyenlőség előmozdítása vagy a megkülönböztetés elleni küzdelem, a nagyobb válaszadási arány biztosítása érdekében;
- javítaniuk kell a válaszadási arányokat szükség esetén a (kétértelműen megfogalmazott) kérdések/kategóriák kiigazításával és újraszövegezésével; ez a közösségi konzultációkból származó meglátásokon alapulhatna;
- ahol lehetséges, biztosítaniuk kell az adatgyűjtés tárgyát képező egyének önmeghatározását olyan jellemzők alapján, mint a faji vagy etnikai származás, vallás, fogyatékoság, szexuális irányultság vagy nemi identitás; az ilyen kategorizálási rendszereknek lehetővé kell tenniük egynél több identitáskategória kiválasztását, valamint lehetővé kell tenniük a válaszadók számára, hogy ne jelöljenek be semmit, vagy az „egyik sem” jelölést válasszák;
- finomítaniuk és/vagy növelniük kell az alkalmazott helyettesítők számát annak érdekében, hogy minden olyan népességcsoportot garantáltan lefedjenek, amelyek esetében a közvetlen (ön)meghatározás nem lehetséges;
- alaposan tesztelniük kell az adatgyűjtéshez kidolgozott kategóriákat, változókat és kérdéseket;
- biztosítaniuk kell a következetes eljárások és fogalommeghatározások alkalmazását hosszabb távon;

az ilyen eseteket. Nincsenek tökéletesen érvényes mérések, de egyes mérések inkább érvényesek, mint mások.

²³ A megbízhatóság az alkalmazott mérés/vizsgálat stabilitását vagy konzisztenciáját jelenti. A hátrányos megkülönböztetés mértéke például annyiban megbízható, amennyiben a mérési eljárás ismételt vizsgálatok során ugyanazt az eredményt adja. Ha például a bejelentett incidensek évenkénti számát mérjük, de az illetékes (egyenlőséggel foglalkozó) szervek száma idővel változik, ez negatív hatással lesz a mérés megbízhatóságára, és a különböző időszakok közötti összehasonlíthatóságot is befolyásolni fogja. Egyetlen mérés sem teljesen megbízható; a megbízhatóság ezért mindig valamilyen fokú. Közvetlen kapcsolat áll fenn az érvényesség és a megbízhatóság között, mivel az érvényes vizsgálatok egyben megbízhatóak is (megismételhetők). A megbízható vizsgálatok azonban nem mindig érvényesek.

²⁴ Lásd az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala [Az adatok emberi jogokon alapuló megközelítése – A „senkit nem hagyunk hátra” elv a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendben](#) című iránymutató feljegyzését az adatgyűjtésre és -bontásra vonatkozóan, 2018.

- adott esetben alkalmazniuk kell az ESR statisztikai gyakorlati kódexét²⁵ és az adatelőállítók által készített minőségjelentéseket;
- adott esetben a következő általános minőségi kritériumokat kell alkalmazniuk a rendelkezésre álló és a jövőben kidolgozandó mutatókra: következetesség, egyértelműség, időszerűség, precizitás, pontosság, folyamatosság, objektivitás, relevancia, összehasonlíthatóság és átláthatóság;
- olyan protokollt kell kidolgozniuk, amely összegzi a fogalom meghatározások és a kategóriák tekintetében a különböző adatforrások között továbbra is fennálló különbségek magyarázatát azokban az esetekben, amikor nincs lehetőség új kategóriák kialakítására vagy a meglévő kategóriák kiigazítására (például amikor a meglévő adatgyűjtés fő célja a tendenciák nyomon követése).

10. Az egyenlőségre vonatkozó adatok reprezentativitásának biztosítása

A reprezentativitás azt mutatja, hogy a minta jellemzői – például a nem, az életkor, az etnikai és faji hovatartozás szerinti összetétel stb. – milyen mértékben felelnek meg azon népesség jellemzőinek, amelyből a mintát vették, a megállapított szabályoknak megfelelően. A „reprezentativitás” kifejezést gyakran használják annak jelzésére, hogy a minta egy populációcsoporthoz tükröz, és annak valamennyi lényeges tulajdonságát megfelelően visszatükrözi.

A reprezentativitást negatívan befolyásolhatja, ha a minta mérete túl kicsi, ha nem tartalmaz elegendő számú, a célsokasághoz tartozó személyt, vagy ha a sokaság egyes alcsoportjait szisztematikusan kizárják az adatgyűjtésből (nyelvi nehézségek, fogyatékoság stb. miatt). Ezek a kihívások számos különböző felmérésre vonatkoznak, és különösen problematikusak, amikor az egyenlőségre vonatkozó adatok gyűjtésére kerül sor, mivel figyelmen kívül hagyják azokat a csoportokat, amelyek esetében nagy a megkülönböztetés kockázata, így azokat nem lehet figyelembe venni az adatok elemzése során. A reprezentativitást befolyásolhatja az is, ha a minta elég nagy, de torzult, például akkor, ha a célcsoportokhoz tartozó, nagyobb megkülönböztetést tapasztaló személyek kevésbé vagy fokozottabban hajlanak arra, hogy részt vegyenek a felmérésben. E nehézségek kezelése érdekében a tagállamoknak inkluzív adatgyűjtési megközelítést kell alkalmazniuk, erőfeszítéseket téve annak érdekében, hogy:

- elérjék az alulreprezentált csoportokat, és a lehetőségekhez mérten legmegbízhatóbb mintákat és leghatékonyabb mintanagyságot érjenek el;
- célzott felméréseket végezzenek;
- bevonják a kisebbségi csoportok tagjait és a nehezen elérhető csoportokat a meglévő felmérésekbe, például a munkaerő-felmérésbe (LFS) és az életkörülményekre vonatkozó uniós statisztikákba (EU-SILC), adott esetben a minták bővítésével;
- amennyiben lehetséges, bevonják az intézményi keretekben – például gondozóotthonokban, börtönökben, menekülteket befogadó központokban – élő személyeket, a nomád életvitelt folytató személyeket, a hajléktalanokat és az ideiglenes szálláshelyeken élő személyeket az egyenlőségre vonatkozó adatgyűjtésbe;
- serkentsék a minőségi és a vegyes módszerekkel folytatott kutatást, különösen akkor, ha a célcsoportok túl kicsik vagy nagyon elszórtan helyezkednek el;
- minőségi kutatások végzése révén biztosítsanak hatékony betekintést azon védett jellemzők, illetve a hátrányos megkülönböztetés kockázatának kitett csoportok teljes körébe, amelyek esetleg kimaradtak a meglévő mintavételi keretből; a kutatási folyamat során kvalitatív

²⁵ Az Európai Statisztikai Rendszer Bizottsága (2017), [Az európai statisztika gyakorlati kódexe – 2017-es átdolgozott változat](#).

módszereket lehet alkalmazni a statisztikai megfigyelés kiegészítése, valamint a reprezentativitás és az érvényesség javítása érdekében.

11. Az egyenlőségre vonatkozó adatok összehasonlíthatóságának javítása

Az összehasonlíthatóság azt jelenti, hogy az egyenlőségre vonatkozó adatok különböző forrásaiból származó, különböző országokra, régiókra, kultúrákra, az élet különböző területeire vagy különböző időszakokra vonatkozó megállapítások, statisztikák vagy eredmények közötti különbségek milyen mértékben tulajdoníthatók a célsokaság valós értékei közötti különbségeknek. Az összehasonlíthatóságot erősen befolyásolja, ha a fogalmak, a fogalommeghatározások vagy a vizsgálati módszer kategóriái adatforrások, időpontok vagy országok szerint változnak. Az összehasonlíthatóság javítása azt jelenti, hogy minimalizálják a minták vagy kérdőívek kialakítására, az adatgyűjtés módjára, a fordításra stb. visszavezethető hibákat. Az összehasonlíthatóság meghatározásának elősegítése érdekében az adatgyűjtés kialakítására, az alkalmazandó fogalommeghatározásokra és kategóriákra vonatkozó döntéseket megfelelően dokumentálni kell.

Az egyenlőségre vonatkozó adatok összehasonlíthatóságának javítása érdekében a tagállamoknak:

- azonosítani kell a fogalommeghatározásokat, valamint az osztályozási és a kategorizálási rendszerek különböző adatforrások közötti és időbeli eltéréseit; ezt a feltérképezés (1. iránymutatás) és az érdekelt feleket bevonó konzultációs folyamatok (2. és 9. iránymutatás) révén lehetne megvalósítani;
- a lehetőségekhez mérten harmonizálni kell a fogalommeghatározásokat, a kategorizálásokat és az adatgyűjtési tervet;
- iránymutatást kell kidolgozniuk és kiadniuk az adatgyűjtés harmonizált irányítására vonatkozóan;
- amennyiben az összehasonlíthatóság nem érhető el (például amikor különböző célokból gyűjtenek adatokat), iránymutatást kell kidolgozniuk és kiadniuk a fogalommeghatározások, a kialakítás, valamint az osztályozási és kategorizálási rendszerek tekintetében az adatforrások, nyelvek vagy időpontok között meglévő különbségek értelmezéséhez; az iránymutatásnak egyértelművé kell tennie, hogy bár az eredmények az összehasonlíthatóság hiánya miatt eltérőek lehetnek, mégis értékesek, és hozzájárulnak az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség helyzetének átfogó értékeléséhez egy adott országban;
- adott esetben erőfeszítéseket kell tenniük az egyenlőségre vonatkozó adatok uniós szintű összehasonlíthatóságának javítására, nevezetesen a szabványos uniós adatgyűjtési rendszereken keresztül gyűjtött adatok összehasonlíthatóságára (beépített összehasonlítás);
- adott esetben és a lehetőségekhez mérten javítani kell az egyenlőségre vonatkozó adatok összehasonlíthatóságát az OECD, az ENSZ és a Világbank rendelkezésre álló adatai tekintetében az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség területén; e tekintetben a tagállamok törekedhetnek arra, hogy felhasználják az egyenlőségre vonatkozó meglévő nemzeti/helyi adatokat összehasonlító célokra azáltal, hogy jogokon alapuló mutatókat használnak fel az összehasonlítás alapjául;
- elő kell mozdítaniuk a bevált gyakorlatokkal kapcsolatos információcserét az országok között az egyenlőségre vonatkozó adatok nemzeti szintű összehasonlíthatóságának és kompatibilitásának javítása érdekében.
-

Kapcsolatba szeretne lépni az EU-val?

Személyesen

Az Európai Unió területén több Europe Direct információs központ is működik. Keresse meg az Önhöz legközelebb eső központot: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Telefonon vagy e-mailben

A Europe Direct központok feladata, hogy megválaszolják a polgárok Európai Unióval kapcsolatos kérdéseit. Vegye igénybe a szolgáltatást

- az ingyenesen hívható telefonszámon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bizonyos szolgáltatók számíthatnak fel díjat a hívásért),
- a rendes díjszabású telefonszámon: (+32 2) 29-99-696, vagy
- e-mailen: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Információkat keres az EU-ról?

Online

Az EUROPA portál tájékoztatással szolgál az Európai Unióról az EU összes hivatalos nyelvén: https://europa.eu/european-union/index_hu

Uniós kiadványok

A következő címen uniós kiadványok tölthetők le/rendelhetők meg díjmentesen/fizetés ellenében: <https://publications.europa.eu/hu/publications>. Ha bizonyos ingyenes kiadványokból több példányra van szüksége, rendeljen a Europe Direct központtól vagy hazájának helyi információs központjától (lásd: https://europa.eu/european-union/contact_hu).

Uniós jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok

Az EUR-Lex portálról bármelyik hivatalos nyelven letölthetők az EU jogi tartalmi és az 1952-től megjelenő jogszabályai: <http://eur-lex.europa.eu>

Az EU által gondozott nyílt hozzáférésű adatok

A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja (<http://data.europa.eu/euodp/hu>) uniós adatkészletekhez biztosít hozzáférést. Az adatok kereskedelmi és nem kereskedelmi célból egyaránt díjmentesen letölthetők és felhasználhatók.



Az Európai Unió
Kiadóhivatala